

Ινστιτούτο Εργασίας Γ.Σ.Ε.Ε.

Δίκτυο Υπηρεσιών Πληροφόρησης & Συμβουλευτικής Εργαζομένων και Ανέργων

 Οκτώβριος 2021

 Ο θεσμός «Μεταλυκειακό έτος - Τάξη μαθητείας»

INE - ΓΣΕΕ

www.inegsee.gr

info@inegsee.gr

Ινστιτούτο Εργασίας Γ.Σ.Ε.Ε.

Επιχειρησιακό Πρόγραμμα
Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού,
Εκπαίδευση και Διά Βίου Μάθηση
Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Το έργο συγχρηματοδοτείται από την Ελλάδα και την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) μέσω του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού, Εκπαίδευση και Διά Βίου Μάθηση».

Περιεχόμενα

σελ.

3

1. Εισαγωγή
2. Ο ρόλος της επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης
3. Δομές μαθητείας

σελ.

4

4. Θεσμοθέτηση του «Μεταλυκειακού έτους – Τάξης μαθητείας»
5. Γενικά χαρακτηριστικά

σελ.

5

6. Ειδικότητες

σελ.

6

7. Πλαίσιο υλοποίησης Μεταλυκειακού έτους – Τάξης μαθητείας

σελ.

7

8. Πιστοποίηση προσόντων
9. Αποτίμηση & εξελίξεις στην πορεία του θεσμού της μαθητείας

σελ.

8

10. Επίλογος

σελ.

9

11. Πηγές

Συντάκτρια:
Μόσχου Σταματία

Με τον όρο «μαθητεία» νοούνται τα προγράμματα επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης, τα οποία συνδυάζουν μάθηση στον χώρο εκπαίδευσης ή κατάρτισης και μάθηση σε χώρο εργασίας. Διεξάγονται σύμφωνα με καθορισμένο πρόγραμμα, το οποίο οδηγεί –έπειτα από εξετάσεις– σε αναγνωρισμένα επαγγελματικά προσόντα των αποφοίτων. Στα προγράμματα αυτά προβλέπεται η κατάρτιση συμφωνίας η οποία ορίζει τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις του μαθητευομένου, του εργοδότη και της εκπαιδευτικής δομής, αλλά και αμοιβή ή επιδότηση του μαθητευομένου για το μέρος της κατάρτισης που βασίζεται στην εργασία.

Ο θεσμός της μαθητείας υπάρχει στην Ελλάδα ως διακριτή επιλογή επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης από τη δεκαετία του 1950 και πιο πρόσφατα υπό τη μορφή προγραμμάτων ΕΠΑΣ (Επαγγελματικών Σχολών) Μαθητείας, τα οποία προσφέρονται κατά κύριο λόγο από τον ΟΑΕΔ (Οργανισμός Απασχόλησης Εργατικού Δυναμικού). Από το 2013, λόγω της ιδιαίτερης έμφασης που δόθηκε από την Ευρωπαϊκή Ένωση, αποτέλεσε προτεραιότητα για την Ελλάδα η μεταρρύθμιση της επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης και η ενίσχυση του θεσμού της μαθητείας. Αυτό είχε ως αποτέλεσμα τη θέσπιση μιας σειράς νομοθετικών διατάξεων που αφορούσαν τη δομή και λειτουργία του συστήματος της μαθητείας. Το «Μεταλυκειακό έτος – Τάξη μαθητείας» καθιερώθηκε ως ένα από τα προγράμματα που περιλαμβάνει το σύστημα μαθητείας στην Ελλάδα.

2 Ο ρόλος της επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης

Η αναβάθμιση και διεύρυνση του θεσμού της μαθητείας αποτελεί στρατηγική κατεύθυνση του Εθνικού Στρατηγικού Πλαισίου για την Αναβάθμιση της Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης και της Μαθητείας, καθώς και για την ενίσχυση της ελκυστικότητάς της (Υπουργείο Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων, 2016).

Σύμφωνα με το Εθνικό Στρατηγικό Πλαίσιο, η προτεραιότητα που δίνεται στην επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση πηγάζει από τον διττό της ρόλο, επαγγελματικό και κοινωνικό.

Ο επαγγελματικός ρόλος αφορά την προετοιμασία των αποφοίτων να εισέλθουν με επιτυχία και αξιώσεις στο επάγγελμα και παράλληλα να συμβάλουν στη βελτίωση του επιχειρηματικού και εργασιακού περιβάλλοντος. Ο στόχος αυτός συνδέεται άμεσα με την εθνική προσπάθεια για παραγωγική ανασυγκρότηση, με επίκεντρο τη γνώση και την εργασία.

Ο κοινωνικός ρόλος αποτελεί προϋπόθεση του επαγγελματικού ρόλου και τον εξυπηρετεί απόλυτα, καθώς μέσω της επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης καθίσταται εφικτή η ενεργός, δημιουργική συμμετοχή όλων των μαθητευομένων στην εκπαιδευτική διαδικασία.

3 Δομές μαθητείας

Σύμφωνα με το υφιστάμενο πλαίσιο, η μαθητεία, με βάση αντίστοιχα προγράμματα, διεξάγεται στις ακόλουθες δομές:

Στις Επαγγελματικές Σχολές (ΕΠΑΣ) μαθητείας, όπου προσφέρεται στο επίπεδο της ανώτερης δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης και οδηγεί στην απόκτηση προσόντων επιπέδου 3, σύμφωνα με το εθνικό και το ευρωπαϊκό πλαίσιο προσόντων, έπειτα από δύο έτη εναλλασσόμενης μάθησης στο σχολείο και στον χώρο εργασίας. Με πρόσφατη νομοθετική μεταρρύθμιση (Ν. 4763/2020) ιδρύθηκαν και οι Επαγγελματικές Σχολές Κατάρτισης, που οδηγούν επίσης στην απόκτηση προσόντων επιπέδου 3, σύμφωνα με τα προαναφερόμενα πλαίσια, έπειτα από διετή φοίτηση, η οποία περιλαμβάνει πρόγραμμα μάθησης στην εκπαιδευτική δομή και πρακτική άσκηση ή πρόγραμμα μάθησης σε εργασιακό χώρο.

Στα Επαγγελματικά Λύκεια (ΕΠΑΛ), όπου προσφέρεται στο επίπεδο της μεταδευτεροβάθμιας εκπαίδευσης και οδηγεί στην απόκτηση προσόντων επιπέδου 5, σύμφωνα με το εθνικό και το ευρωπαϊκό πλαίσιο προσόντων, έπειτα από ένα σχολικό έτος εναλλασσόμενης μάθησης στο σχολείο και στον χώρο εργασίας.

Στα Ινστιτούτα Επαγγελματικής Κατάρτισης (ΙΕΚ), όπου προσφέρεται στο επίπεδο της μετα-

δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης και οδηγεί στην απόκτηση προσόντων επιπέδου 5, σύμφωνα με το εθνικό και το ευρωπαϊκό πλαίσιο προσόντων, έπειτα από τέσσερα εξάμηνα μάθησης σε ΙΕΚ και ένα εξάμηνο στον χώρο εργασίας (για εκείνα τα ΙΕΚ που επιλέγουν τα προγράμματα μαθητείας έναντι άλλων μορφών πρακτικής άσκησης).

4 Θεσμοθέτηση του «Μεταλυκειακού έτους – Τάξης μαθητείας»

Το επαγγελματικό λύκειο προσφέρει δύο κύκλους σπουδών, σύμφωνα με τον Ν. 4186/2013 «Αναδιάρθρωση της Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης και λοιπές διατάξεις», όπως τροποποιήθηκε και ισχύει, ως εξής:

1. τον «Δευτεροβάθμιο Κύκλο Σπουδών», που ανήκει στο τυπικό εκπαιδευτικό σύστημα και
2. το «Μεταλυκειακό έτος – Τάξη μαθητείας», που αποτελεί μεταδευτεροβάθμιο κύκλο σπουδών, ανήκει στο μη τυπικό εκπαιδευτικό σύστημα και είναι προαιρετικό.

5 Γενικά χαρακτηριστικά

Το «Μεταλυκειακό έτος – Τάξη μαθητείας» στοχεύει στην αναβάθμιση της εργασιακής προοπτικής των αποφοίτων επαγγελματικού λυκείου, στην ομαλή και ασφαλή είσοδό τους στην αγορά εργασίας, καθώς και στη σύζευξη της επαγγελματικής εκπαίδευσης με την απασχόληση.

Το πρόγραμμα έχει διάρκεια 11 μήνες – έπειτα από πρόσφατη νομοθετική μεταρρύθμιση – και διεξάγεται με βάση συγκεκριμένο πρόγραμμα σπουδών κάθε ειδικότητας, το οποίο περιλαμβάνει γνώσεις, ικανότητες και δεξιότητες ή και ολοκληρωμένες επαγγελματικές δραστηριότητες/εργασίες και άλλα έργα (projects), ώστε να επιτυγχάνονται συγκεκριμένα μαθησιακά αποτελέσματα και συνεργασία εκπαιδευτικής δομής - εργοδότη. Το πρόγραμμα σπουδών αποτελεί δικλείδα ασφαλείας για την ορθή εφαρμογή της διαδικασίας τόσο στο σχολείο όσο και στον χώρο εργασίας. Με βάση τον νέο Νόμο 4763/2020, τα προγράμματα σπουδών αντικαθίστανται από τους οδηγούς κατάρτισης.

Εφαρμόζεται το δυϊκό σύστημα εκπαίδευσης, το οποίο έχει συνολική διάρκεια ενός σχολικού έτους και περιλαμβάνει: α) μαθητεία με εκπαίδευση στον χώρο εργασίας και β) μαθήματα ειδικότητας στη σχολική μονάδα. Ειδικότερα:

1. Το πρόγραμμα εκπαίδευσης στον χώρο εργασίας υλοποιείται τέσσερις (4) ημέρες την εβδομάδα, είτε σε φορείς του δημόσιου τομέα, είτε σε φυσικό ή νομικό πρόσωπο ιδιωτικού δικαίου ή επιχείρηση, σε αντικείμενα αντίστοιχα των ειδικοτήτων.
2. Το πρόγραμμα εργαστηριακών μαθημάτων ειδικότητας διδάσκεται μία (1) ημέρα την εβδομάδα για επτά (7) διδακτικές ώρες, από εκπαιδευτικό προσωπικό του Υπουργείου Παιδείας και Θρησκευμάτων, σε σχολικές μονάδες ΕΠΑΛ ή σε Εργαστηριακά Κέντρα.

Την ευθύνη υλοποίησης του «Μεταλυκειακού έτους – Τάξης μαθητείας», της τοποθέτησης των μαθητευομένων σε χώρους εργασίας, καθώς και της παρακολούθησής της έχει το εκάστοτε ΕΠΑΛ.

Για τους μαθητευομένους προβλέπεται ημερήσια αποζημίωση και ασφάλιση, που στοχεύει στην ομαλοποίηση της μετάβασης των αποφοίτων των επαγγελματικών λυκείων από την εκπαίδευση στην εργασία, στην εξοικείωσή τους με τις υποχρεώσεις και τα δικαιώματα των εργαζομένων, αλλά και στην αφομοίωση επαγγελματικής κουλτούρας δέσμευσης των εργοδοτών για την εκπαίδευση των μαθητευομένων.

Στο «Μεταλυκειακό έτος – Τάξη μαθητείας» μέχρι τώρα προσφέρονται 29 από τις συνολικά 35 ειδικότητες των ΕΠΑΛ.

Συγκεκριμένα από το σχολικό έτος 2019-2020 οργανώνονται τμήματα μαθητείας σε επαγγελματικά λύκεια στις ακόλουθες ειδικότητες:

1. Τεχνικός Τεχνολογίας Τροφίμων και Ποτών
2. Υπάλληλος Τουριστικών Επιχειρήσεων
3. Γραφικών Τεχνών
4. Τεχνικός Ηλεκτρονικών και Υπολογιστικών Συστημάτων, Εγκαταστάσεων, Δικτύων και Τηλεπικοινωνιών
5. Τεχνικός Εγκαταστάσεων Ψύξης, Αερισμού και Κλιματισμού
6. Βοηθός Ιατρικών-Βιολογικών Εργαστηρίων
7. Βοηθός Βρεφονηπιοκόμων
8. Αισθητικής Τέχνης
9. Βοηθός Φυσικοθεραπευτή
10. Τεχνικός Φυτικής Παραγωγής
11. Υπάλληλος Διοίκησης και Οικονομικών Υπηρεσιών
12. Τεχνικός Δομικών Έργων και Γεωπληροφορικής
13. Τεχνικός Ηλεκτρολογικών Συστημάτων, Εγκαταστάσεων και Δικτύων
14. Τεχνικός Οχημάτων
15. Τεχνικός Εφαρμογών Πληροφορικής
16. Βοηθός Νοσηλεύτη
17. Συντήρησης Έργων Τέχνης-Αποκατάσταση
18. Τεχνικός Μηχανολογικών Εγκαταστάσεων και Κατασκευών
19. Τεχνικός Η/Υ και Δικτύων Η/Υ
20. Βοηθός Φαρμακείου
21. Κομμωτικής Τέχνης
22. Τεχνικός θερμικών και Υδραυλικών Εγκαταστάσεων και Τεχνολογίας Πετρελαίου και Φυσικού Αερίου (αναμένεται η έκδοση προγράμματος σπουδών / οδηγού κατάρτισης)
23. Τεχνικός Ανθοκομίας και Αρχιτεκτονικής Τοπίου
24. Υπάλληλος Αποθήκης και Συστημάτων Εφοδιασμού (logistics)
25. Τεχνικός Μηχανοσυνθέτης Αεροσκαφών
26. Αργυροχρυσοχοΐας
27. Τεχνικός ζυθοποιίας
28. Σχεδίασης και Παραγωγής Ενδύματος
29. Βοηθός Οδοντοτεχνίτη

Στο Μεταλυκειακό έτος - Τάξη μαθητείας έχουν δικαίωμα εγγραφής κατά την ακόλουθη σειρά προτεραιότητας:

- α) κάτοχοι απολυτηρίου και πτυχίου ΕΠΑΛ και ΕΝΕΕΓΥΛ, καθώς και οι κάτοχοι παλαιότερων ισότιμων προς αυτούς τίτλων σε συναφείς ειδικότητες και
- β) οι κάτοχοι απολυτηρίου ΓΕΛ και πτυχίου ΕΠΑΛ σε συναφείς ειδικότητες.

Επιπλέον, αποτελεί προϋπόθεση ο μαθητευόμενος να είναι **εκτός απασχόλησης, εκπαίδευσης και κατάρτισης** κατά την εγγραφή του και σε όλη τη διάρκεια του προγράμματος Μεταλυκειακού έτους – Τάξη μαθητείας.

Οι υποψήφιοι καλούνται να υποβάλουν αίτηση συμμετοχής στο πλαίσιο αντίστοιχης πρόσκλησης υποβολής αιτήσεων της Διεύθυνσης Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης της περιφέρειας όπου ανήκουν, αυτή δημοσιεύεται κάθε διδακτικό έτος και οι υποψήφιοι κατατάσσονται με βάση μοριοδότηση που προκύπτει από: (i) τον βαθμό πτυχίου ΕΠΑΛ, (ii) την ηλικία του υποψηφίου και (iii) την εγγύτητα της ημερομηνίας κατάθεσης της αίτησης του υποψηφίου σε σχέση με την ημερομηνία απόκτησης του πτυχίου του.

Στην υλοποίηση του εκπαιδευτικού προγράμματος μαθητείας μπορούν να συμμετέχουν, ως εργοδότες, φορείς του δημόσιου τομέα, φυσικά πρόσωπα, νομικά πρόσωπα ιδιωτικού δικαίου, καθώς και ιδιωτικές επιχειρήσεις.

Εξαιρούνται:

- οι φορείς προσωρινής απασχόλησης,
- τα νυχτερινά κέντρα,
- οι φορείς παροχής καθαριότητας και φύλαξης,
- τα πρακτορεία τυχερών παιχνιδιών,
- κάθε επιχείρηση στην οποία δεν είναι εφικτός ο έλεγχος της εκπαίδευσης.

Οι εργοδότες, αναγνωρίζοντας τον ρόλο του φορέα ή της επιχείρησής τους ως συμπληρωματικής εκπαιδευτικής δομής, οφείλουν να συμβάλλουν στην ανάπτυξη δεξιοτήτων και στη διαμόρφωση εργασιακής κουλτούρας του μαθητευομένου.

Μεταξύ μαθητευομένου και εργοδότη συνάπτεται σύμβαση, στην οποία καθορίζονται οι όροι υλοποίησης του «Προγράμματος εκπαίδευσης στον χώρο εργασίας – Μαθητεία σε εργασιακό χώρο». Η σύμβαση θεωρείται από τον διευθυντή του ΕΠΑΛ. Για τον ανήλικο μαθητευόμενο η σύμβαση υπογράφεται και από τον κηδεμόνα του. Η σύμβαση μαθητείας είναι δυνατόν να καταγγελλεί για σπουδαίο λόγο ή να ακυρωθεί, σύμφωνα με τις κείμενες διατάξεις.

Στους μαθητευομένους παρέχεται ημερήσια αποζημίωση, ίση με ποσοστό 95%, με βάση την πρόσφατη νομοθετική μεταρρύθμιση, επί του κατώτατου ημερομισθίου του ανειδίκευτου εργάτη.

Οι μαθητευόμενοι για το διάστημα της μαθητείας έχουν πλήρη ασφαλιστική κάλυψη στον Ενιαίο Φορέα Κοινωνικής Ασφάλισης (ΕΦΚΑ) και ο χρόνος ασφάλισής τους υπολογίζεται ως συντάξιμος χρόνος για κύρια και επικουρική σύνταξη.

Οι μαθητευόμενοι εποπτεύονται στον χώρο εργασίας από εκπαιδευτικό. Ο εκπαιδευτικός ο οποίος είναι υπεύθυνος για την εποπτεία υποχρεωτικά επισκέπτεται την επιχείρηση ή τον οργανισμό όπου έχουν τοποθετηθεί οι μαθητευόμενοι τουλάχιστον μία φορά τον μήνα. Επιπλέον, πραγματοποιεί υποχρεωτικά επίσκεψη στην αρχή και στο τέλος της περιόδου της μαθητείας αλλά και όποτε παραστεί έκτακτη ανάγκη για επίλυση θεμάτων που αφορούν την εφαρμογή των όρων της σύμβασης η οποία έχει υπογραφεί μεταξύ μαθητευομένου και επιχείρησης και έχει θεωρηθεί από τον διευθυντή του ΕΠΑΛ.

Σημαντικό στοιχείο του ρόλου των εκπαιδευτικών που αναλαμβάνουν τάξη μαθητείας είναι η ανατροφοδότηση και υποστήριξη των μαθητευομένων, ώστε να μπορέσουν να αντιμετωπίσουν τις απαιτήσεις που προκύπτουν κατά την εφαρμογή της μαθητείας στον χώρο εργασίας.

Οι μαθητευόμενοι αξιολογούνται ως προς τα αποτελέσματα μάθησης, τόσο στη σχολική μονάδα από τον διδάσκοντα εκπαιδευτικό όσο και στον χώρο εργασίας από τον υπεύθυνο εκπαιδευτή της επιχείρησης. Η τελική αξιολόγηση του μαθητευομένου εξάγεται από το άθροισμα της βαθμολογίας του στη σχολική μονάδα και στον χώρο εργασίας. Στους επιτυχόντες χορηγείται από τη σχολική μονάδα βεβαίωση παρακολούθησης του «Μεταλυκειακού έτους – Τάξης μαθητείας», στην οποία αναφέρεται ο χαρακτηρισμός «Επιτυχώς». Πτυχίο ειδικότητας, επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης χορηγείται **μετά την ολοκλήρωση των διαδικασιών πιστοποίησης** των προσόντων τους.

Οι εξετάσεις πιστοποίησης προσόντων διεξάγονται ετησίως από τον Εθνικό Οργανισμό Πιστοποίησης Προσόντων και Επαγγελματικού Προσανατολισμού (ΕΟΠΠΕΠ). Δικαίωμα συμμετοχής έχουν όσοι έχουν ολοκληρώσει το «Μεταλυκειακό έτος – Τάξη μαθητείας» και τους έχει χορηγηθεί από τη σχολική μονάδα η προβλεπόμενη βεβαίωση παρακολούθησης. Στους επιτυχόντες των εξετάσεων πιστοποίησης του «Μεταλυκειακού έτους – Τάξης μαθητείας» χορηγείται πτυχίο επαγγελματικής ειδικότητας εκπαίδευσης και κατάρτισης επιπέδου 5 (σύμφωνα με την κατάταξη που ορίζεται από το Εθνικό Πλαίσιο Προσόντων) και βεβαίωση πιστοποίησης.

Στα Εργαστηριακά Κέντρα ή στα Σχολικά Εργαστήρια των ΕΠΑΛ πραγματοποιείται προπαρασκευαστικό πρόγραμμα πιστοποίησης, με στόχο την αρτιότερη προετοιμασία των αποφοίτων του «Μεταλυκειακού έτους ΕΠΑΛ– Τάξης μαθητείας» για τη συμμετοχή τους στις διαδικασίες πιστοποίησης. Δικαίωμα συμμετοχής έχουν όλοι οι απόφοιτοι οι οποίοι έχουν λάβει βεβαίωση παρακολούθησης. Η συμμετοχή στο πρόγραμμα είναι προαιρετική και δεν αποτελεί προϋπόθεση για τη συμμετοχή στις διαδικασίες πιστοποίησης.

9 Αποτίμηση & εξελίξεις στην πορεία του θεσμού της μαθητείας

Το «Μεταλυκειακό έτος – Τάξη μαθητείας» είναι ένας δυναμικός και εν εξελίξει θεσμός, ο οποίος κρίνεται θετικά και θεωρείται ότι αποφέρει γνωσιακά και εργασιακά οφέλη στους μαθητευόμενους, ωστόσο πρέπει να ενισχυθεί περαιτέρω. (Ζωγόπουλος και Καρατζάς, 2019). Επισημαίνεται τόσο από τους μαθητευόμενους όσο και από τους εκπαιδευτικούς οι οποίοι συμμετέχουν στο πρόγραμμα η δυσκολία που αντιμετωπίζουν οι μαθητευόμενοι στην εξεύρεση θέσεων εργασίας, έτσι ώστε να εκπαιδευτούν στο πρόγραμμα μαθητείας, καθώς –παρά τα πλεονεκτήματα και τις θετικές εμπειρίες– αρκετές επιχειρήσεις και οργανισμοί παραμένουν επιφυλακτικοί στην παροχή θέσεων εργασίας (Τσιχουρίδης, Γκουντζινόπουλος και Μπατσίλα, 2019). Οι ειδικότητες που υφίστανται καλύπτουν σε μεγάλο βαθμό τη ζήτηση στους δυναμικά εξελισσόμενους τομείς, η γνωστική επάρκεια των μαθητευόμενων έχει μετρήσιμη βελτίωση μετά το πέρας της μαθητείας και η προσαρμογή τους στο εργασιακό περιβάλλον είναι γενικά ομαλή και ικανοποιητική, παρά τα προβλήματα γραφειοκρατίας και συντονισμού που έχουν καταγραφεί (ΙΕΠ, 2018). Σε ευρωπαϊκό επίπεδο προτείνεται μια σειρά παρεμβάσεων που σκοπό έχουν την επιτυχή αντιμετώπιση των διαρθρωτικών προβλημάτων, τα οποία έχουν καταδειχθεί, για τη δημιουργία ενός συνεκτικού συστήματος, που θα στηρίζεται στη συνεργασία μεταξύ των βασικών παραγόντων (Cedefop, 2018).

Η έκδοση του Ν. 4763/2020 αποτελεί σημαντική εξέλιξη προς αυτή την κατεύθυνση, καθώς αναβαθμίζει την επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση, περιλαμβάνοντας ρυθμίσεις που στοχεύουν στην άμεση σύνδεσή της με την αγορά εργασίας, με την ουσιαστική συμμετοχή των κοινωνικών εταίρων. Κάποιες από αυτές τις ρυθμίσεις είναι:

- Η καθιέρωση του Εθνικού Συστήματος Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης (ΕΣΣΕΕΚ).
- Η σύσταση νέων οργάνων, του Κεντρικού Συμβουλίου Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης (ΚΣΣΕΕΚ), της Κεντρικής Επιστημονικής Επιτροπής (ΚΕΕ), καθώς και ενός Συμβουλίου Σύνδεσης με την Παραγωγή και την Αγορά Εργασίας (ΣΣΠΑΕ) σε κάθε περιφέρεια της χώρας, με στόχο τον επανασχεδιασμό του ρυθμιστικού πλαισίου της επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης για τη βελτίωση της ποιότητας και την αποτελεσματικότερη προσαρμογή και ανταπόκριση στις διαρκώς μεταβαλλόμενες ανάγκες της κοινωνίας και της αγοράς εργασίας.
- Η σύνταξη οδηγών κατάρτισης από ειδικούς επιστήμονες, εμπειρογνώμονες, εκπαιδευτές και επαγγελματικά στελέχη, με τη συνδρομή των κοινωνικών εταίρων ή άλλων δημόσιων ή ιδιωτικών φορέων.
- Η δυνατότητα των αποφοίτων των ΙΕΚ και του «Μεταλυκειακού έτους – Τάξης μαθητείας» που έχουν πιστοποιηθεί και κατέχουν δίπλωμα επαγγελματικής ειδικότητας εκπαίδευσης και κατάρτισης επιπέδου 5 του Εθνικού Πλαισίου Προσόντων ή ισότιμο τίτλο να κατατάσσονται σε τμήματα ΑΕΙ συναφούς ειδικότητας με αυτήν του ανωτέρω διπλώματος.
- Ως προς τη φοίτηση στο «Μεταλυκειακό έτος – Τάξη μαθητείας», από τις πιο σημαντικές ρυθμίσεις είναι η επιμήκυνση της διάρκειας του προγράμματος και η αύξηση του ποσοστού της αμοιβής των μαθητευόμενων.

Οι ανωτέρω αλλαγές θα εφαρμοστούν σταδιακά με την έκδοση σχετικών υπουργικών αποφάσεων που θα εξειδικεύουν τον τρόπο, τον χρόνο, τους όρους και τις διαδικασίες υλοποίησης, ενώ θα ρυθμίζουν και κάθε άλλο συναφές θέμα, αναγκαίο για την εφαρμογή τους.

Το Ινστιτούτο Εργασίας ΓΣΕΕ και το Κέντρο Ανάπτυξης Εκπαιδευτικής Πολιτικής ΓΣΕΕ (2020) δι-ατύπωσαν κάποιες θέσεις και απόψεις ως συμβολή στον δημόσιο διάλογο και στη διαβούλευση επί του τότε σχεδίου νόμου –και σήμερα ήδη εκδοθέντος Ν. 4763/2020– περί του Εθνικού Συστή-ματος Εκπαίδευσης, Κατάρτισης και Διά Βίου Μάθησης. Σύμφωνα με αυτές, πρόκειται για μια ευ-ρείας έκτασης προσπάθεια της πολιτείας για συνολική ρύθμιση του πεδίου της επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης. Οι θετικές ρυθμίσεις για ασφάλιση και ιατροφαρμακευτική περί-θαλψη, καθώς και για αύξηση της αμοιβής των μαθητευομένων, είναι αναγκαίο να υποστηριχθούν με αυστηρή εποπτεία από τα αρμόδια όργανα της πολιτείας. Παραμένει βέβαια το αίτημα για εξο-μοίωση της αμοιβής των μαθητευομένων με το κατώτατο ημερομίσθιο του ανειδίκευτου εργάτη (ποσοστό 100% του κατώτατου ημερομισθίου). Επίσης θετική είναι η πρόβλεψη για την απόκτηση άδειας ασκήσεως επαγγέλματος από τους επιτυγχόντες στις εξετάσεις πιστοποίησης και για τον λόγο αυτό επισημαίνεται και πάλι η ανάγκη άμεσης εναρμόνισης των διαδικασιών εκπόνησης των οδηγών κατάρτισης με την πολιτική των επαγγελματικών περιγραμμάτων. Είναι ευνόητο ότι η επι-τυχής ή όχι εφαρμογή των βασικών προβλέψεων του νόμου εξαρτάται από την άμεση ενεργοποί-ηση ορισμένων διατάξεων. Εξαρτάται ακόμη από τον βαθμό στον οποίο θα ενσωματωθούν κατά την εφαρμογή με οριζόντιο τρόπο αφενός μεν ορισμένες βασικές παράμετροι, με βάση ευρύτερα παραδεκτές αρχές, αφετέρου δε η συμμετοχή και αντιπροσώπευση των εργαζομένων σε όλα τα επίπεδα σχεδιασμού και αξιολόγησης.

Ήδη, σε αυτό το πλαίσιο, εκδόθηκε η υπ' αριθ. ΦΒ7/108652/Κ3 (ΦΕΚ 4146Β 09.09.2021) Κοινή Υπουργική Απόφαση με θέμα «Πλαίσιο ποιότητας μαθητείας», η οποία ρυθμίζει τη διακυβέρνηση του συστήματος της μαθητείας (όργανα, ρόλοι, αρμοδιότητες), βασιζόμενη στα κριτήρια που περι-γράφονται στην υπ' αριθ. 2018/С 153/01 Σύσταση του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης σχε-τικά με ένα ευρωπαϊκό πλαίσιο για ποιοτικά και αποτελεσματικά προγράμματα μαθητείας. Αξιο-σημείωτη είναι η αναφορά στους κοινωνικούς εταίρους, οι οποίοι θα πρέπει, κατά την ανωτέρω σύσταση, να συμμετέχουν στον σχεδιασμό, στη διακυβέρνηση και στην εφαρμογή των προγραμ-μάτων μαθητείας. Έτσι, στο νέο πλαίσιο της εν λόγω υπουργικής απόφασης, οι κοινωνικοί εταί-ροι αποκτούν για πρώτη φορά ουσιαστικό ρόλο, καθώς προβλέπεται η συμμετοχή τους τόσο στο Κεντρικό όσο και στο Συμβούλιο Σύνδεσης με την Παραγωγή και την Αγορά Εργασίας, αλλά και η συμμετοχή τους στη διαδικασία εθελοντικής πιστοποίησης επιχειρήσεων, η συνδρομή τους στην ανάπτυξη των οδηγών κατάρτισης και η συμβολή τους στην ενημέρωση για τη σημασία της μαθη-τείας.

Περαιτέρω εξέλιξη αποτελεί η έκδοση των υπ' αριθ. ΦΒ7/121875/Κ3 και 119730 (ΦΕΚ 4531В 01.10.2021) Κοινής Υπουργικής Απόφασης με θέμα «Επιδότηση μαθητευομένων Μεταλλουργικού έτους – Τάξης μαθητείας» και Υπουργικής Απόφασης με θέμα «Κανονισμός λειτουργίας Μεταλλ-ουργικού έτους – Τάξης μαθητείας» αντίστοιχα.

Επίλογος

Αν και τα τελευταία χρόνια πραγματοποιήθηκαν θετικά βήματα, τα οποία οφείλουν να συνεχι-στούν για την ουσιαστική αναβάθμιση του θεσμού, χρειάζεται να αναληφθούν επιπλέον θεσμικές και νομοθετικές πρωτοβουλίες, καθώς πρόκειται για ένα κρίσιμο εκπαιδευτικό υποσύστημα ζω-τικής σημασίας, με διαπιστωμένη συμβολή στην κοινωνική και οικονομική ανάπτυξη. Οι υπεύθυ-νοι χάραξης πολιτικής είναι ανάγκη να εξετάσουν τη διάκριση μεταξύ των στόχων απασχόλησης και απασχολησιμότητας, που συνδέονται άμεσα με τα μακροπρόθεσμα οφέλη των μαθητευομέ-νων. Αυτό θα καθορίσει κατά πόσο οι μαθητευόμενοι θα αντιμετωπίζονται ως πόρος, δηλαδή ως δύο ακόμη εργατικά χέρια που δεν χρειάζονται παρά μόνο κατάρτιση, ειδικά για τις ανάγκες μιας εταιρείας, ή θα αντιμετωπίζονται ως κεφάλαιο, δηλαδή ως μελλοντικοί εργαζόμενοι με ισχυρά επαγγελματικά προσόντα και δεξιότητες, ικανοί να εργαστούν σε όλες τις επιχειρήσεις ή και σε άλλους τομείς.

Το ζήτημα της μαθητείας παρουσιάζει ιδιαίτερο ενδιαφέρον για τα συνδικάτα και το Ινστιτούτο Εργασίας της ΓΣΕΕ, το οποίο παρακολουθεί στενά τις εξελίξεις και βρίσκεται σε διαρκή επαφή επί του θέματος με όλους τους εμπλεκόμενους φορείς. Παράλληλα, μέσω του Δικτύου Πληρο-φόρησης και Συμβουλευτικής εργαζομένων και ανέργων παρέχει έγκυρη πληροφόρηση και συμ-βουλευτική υποστήριξη στους ενδιαφερομένους, συμβάλλοντας έτσι καθοριστικά στην ενίσχυση και επαγγελματική ανάπτυξη του εργατικού δυναμικού, με τα συνακόλουθα κοινωνικά οφέλη.

- Διεύθυνση Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης Αχαΐας. Μαθητεία ΕΠΑΛ. Υπεύθυνος: Γεώργιος Ραβασόπουλος. Ανάκτηση στις 20/5/2021 από την ιστοσελίδα: <https://www.dide.ach.sch.gr/category/mathites/mathiteia/>.
- Cedefop (Ευρωπαϊκό Κέντρο για την Ανάπτυξη της Επαγγελματικής Κατάρτισης) (2018). Επισκόπηση της μαθητείας :Ελλάδα, Έκθεση.
- Cedefop (Ευρωπαϊκό Κέντρο για την Ανάπτυξη της Επαγγελματικής Κατάρτισης) (2021). Μαθητεία: Μια θεραπεία για κάθε ασθένεια;, Ενημερωτικό σημείωμα.
- Ζωγόπουλος, Ε. και Καρατζάς, Ι. (2019). Μεταλκειακό Έτος – Τάξη Μαθητείας: Διερεύνηση απόψεων, στάσεων και εκτιμήσεων μαθητευομένων για το πρόγραμμα, Έρευνα.
- ΙΕΠ (Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής) (2018). Έκθεση αποτίμησης του Ινστιτούτου Εκπαιδευτικής Πολιτικής (ΙΕΠ) για την Α' φάση του Μεταλκειακού έτους-τάξης μαθητείας: Εμπειρική διερεύνηση σε μαθητευόμενους/ες, εκπαιδευτικούς και εκπαιδευτές φορέων απασχόλησης.
- Ινστιτούτο Εργασίας ΓΣΕΕ και Κέντρο Ανάπτυξης Εκπαιδευτικής Πολιτικής ΓΣΕΕ (2020). Θέσεις-Απόψεις του ΙΝΕ & ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ για το Σχέδιο Νόμου «Εθνικό Σύστημα Επαγγελματικής Εκπαίδευσης, Κατάρτισης και Διά βίου Μάθησης».
- Κοινή Υπουργική Απόφαση 90050/Υ2 (ΦΕΚ 2007Β 04.06.2018). «Σύστημα Πιστοποίησης των αποφοίτων του Μεταλκειακού Έτους – Τάξης Μαθητείας των Επαγγελματικών Λυκείων (ΕΠΑ.Λ.)».
- Κοινή Υπουργική Απόφαση Φ7/158947/ΓΓ4 (ΦΕΚ 3892Β 23.10.2019). «Υλοποίηση «Μεταλκειακού Έτους – Τάξη Μαθητείας» αρμοδιότητας Υπουργείου Παιδείας και Θρησκευμάτων» (Δ' Φάση).
- Κοινή Υπουργική Απόφαση ΦΒ7/108652/Κ3 (ΦΕΚ 4146Β 09.09.2021).«Πλαίσιο ποιότητας μαθητείας».
- Κοινή Υπουργική Απόφαση ΦΒ7/121875/Κ3 «Επιδότηση Μαθητευομένων Μεταλκειακού Έτους – Τάξη μαθητείας» και Υπουργική απόφαση 119730 «Κανονισμός Λειτουργίας Μεταλκειακού έτους – Τάξης μαθητείας» (ΦΕΚ 4531Β 01.10.2021).
- Νόμος 4186/2013 (ΦΕΚ 193 Α17.09.2013).«Αναδιάρθρωση της Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης και λοιπές διατάξεις», όπως τροποποιήθηκε και ισχύει.
- Νόμος 4763/2020 (ΦΕΚ 254 Α 21.12.2020). «Εθνικό Σύστημα Επαγγελματικής Εκπαίδευσης, Κατάρτισης και Διά Βίου Μάθησης, ενσωματωμένη στην ελληνική νομοθεσία της Οδηγίας (ΕΕ) 2018/958 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 28ης Ιουνίου 2018 σχετικά με τον έλεγχο αναλογικότητας πριν από τη θέσπιση νέας νομοθετικής κατοχύρωσης των επαγγελματών (ΕΕ L 173), κύρωση της Συμφωνίας μεταξύ της Κυβέρνησης της Ελληνικής Δημοκρατίας και της Κυβέρνησης της Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας της Γερμανίας για το Ελληνογερμανικό Ίδρυμα Νεολαίας και άλλες διατάξεις».
- Σύσταση του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης 2018/С 153/01 της 15ης Μαρτίου 2018 «Σχετικά με ένα ευρωπαϊκό πλαίσιο για ποιοτικά και αποτελεσματικά προγράμματα μαθητείας», ανάκτηση στις 15/9/2021 από την ιστοσελίδα: [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:32018H0502\(01\)&from=ES](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:32018H0502(01)&from=ES).
- Τσιχουρίδης, Χ., Γκουντζινόπουλος, Α. και Μπατσίλα, Μ. (2019). Ο θεσμός της μαθητείας στην Εκπαίδευση: Διερευνώντας τις απόψεις των συμμετεχόντων – Η περίπτωση του ν. Λάρισας, Έρευνα.
- Υπουργείο Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων (2016). Εθνικό Στρατηγικό Πλαίσιο για την Αναβάθμιση της Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης και της Μαθητείας.
- Υπουργείο Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων (2017). Οδηγός Εφαρμογής Μεταλκειακού Έτους – Τάξης Μαθητείας.
- Υπουργείο Παιδείας και Θρησκευμάτων (2021). Ισχύον θεσμικό πλαίσιο μαθητείας, ανάκτηση στις 14/9/2021 από την ιστοσελίδα: <https://www.minedu.gov.gr/publications/docs2020/isxyon-thesmiko-mathiteias-gia-istoselida-25-11-2020.pdf>.
- Υπουργική Απόφαση Φ11/97153/Δ4 (ΦΕΚ 2230Β 14.06.2018). «Εφαρμογή του Προπαρασκευαστικού Προγράμματος Πιστοποίησης Αποφοίτων του Μεταλκειακού έτους-τάξης μαθητείας των ΕΠΑ.Λ.».

Ινστιτούτο Εργασίας Γ.Σ.Ε.Ε.

Εμ. Μπενάκη 71Α, Τ.Κ. 10681, Αθήνα, Τηλ: 210 3327710, Fax: 210 3304452

INE - ΓΣΕΕ

www.inegsee.gr

info@inegsee.gr